

 Հաստատում եմ՝
Ռեկտոր՝ Է.Մ. Սանդրյան

№ _____ ամսվա _____ 2026թ.

Կրթական ծրագիր՝ 031201.09.7 Կիրառական քաղաքագիտություն

Համաձայնեցված է՝

Միջազգային հարաբերությունների և հասարակաքաղաքական
գիտությունների ինստիտուտի տնօրեն

Մարգարյան Ե.Հ.

(ստորագրություն)

Կ.Ա. Միրումյանի անվ. Քաղաքագիտության Ամբիոնի վարիչ

Մարգարյան Հ.Լ.

(ստորագրություն)

Կրթական ծրագրի ղեկավար

Դավթյան Վ.Ս.

(ստորագրություն)

I. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1.1. **Ուսումնական պրակտիկան** մագիստրոսական կրթական ծրագրի մագիստրոսական աստիճանի հավակնորդների պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի պարտադիր բաղկացուցիչ մասն է և նախատեսված է ավարտական որակավորման աշխատանքների ավարտին:

Ուսումնական պրակտիկա – նախնական մասնագիտական հմտություններ և կարողություններ ձեռք բերելու պրակտիկա է: Այն բաղկացած է ապագա մասնագետների գործնական պատրաստությունից և ձեռք բերված տեսական գիտելիքների համախմբումից: Մագիստրոսական ուսանողի կրթական պրակտիկայի նպատակն է զարգացնել մագիստրոսական ուսանողների առաջնային մասնագիտական հմտությունները՝ ինքնուրույն գիտական աշխատանք կատարելու, թեմա ընտրելու և մագիստրոսական ատենախոսության պլան կազմելու հարցում: **Տեսակի** ուսումնական պրակտիկայի:

- գիտահետազոտական պրակտիկան;
- գիտահետազոտական աշխատանք:

Նպատակը և խնդիրները գիտահետազոտական պրակտիկայի

Նպատակը գիտահետազոտական պրակտիկա է մշակում մոտ սովորողների հմտությունների ուսուցման և ինքնուրույն անցկացման ուսումնական պարապմունքների քաղաքագիտական թեմաներով:

Գիտահետազոտական աշխատանք պարտադիր բաղադրիչն է ուսումնական ծրագրի մագիստրատուրայի ուղղությամբ 031201.09.7 – «Կիրառական քաղաքագիտություն» և անմիջականորեն ուղղված է մասնագիտական վերապատրաստման սովորող. Նպատակը գիտահետազոտական պրակտիկա է խորացումը տեսական գիտելիքների և ձեռքբերում գործնական հմտությունների ձևավորման շրջանակներում մասնագիտական կարողությունների բնագավառում գիտահետազոտական գործունեության մագիստրոսի քաղաքագիտության.

Պրակտիկան ապահովում է շարունակականությունը և հաջորդականությունը - ի ուսումնասիրության տեսական և գործնական նյութական.

Գիտական հետազոտությունների պրակտիկայի նպատակներն են՝

- քաղաքագիտության ոլորտում հետազոտական ծրագրերի պլանավորման և մշակման հմտությունների զարգացում;
- քաղաքագիտության ոլորտում գիտական հետազոտությունների համար կոնկրետ խնդիրներ ինքնուրույն սահմանելու և դրանք լուծելու հմտությունների ձեռքբերում՝ օգտագործելով ներքին և արտաքին ամենաժամանակակից փորձը:
- ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կիրառումը գիտական հետազոտություններ անցկացնելիս;
- քաղաքագիտության մեթոդաբանության ըմբռնման զարգացում, ժամանակակից քաղաքագիտության ընդհանուր և հատուկ մեթոդների խորը գիտելիքներ;
- մասնագիտացված ներքին և արտասահմանյան տվյալների բազաների օգտագործման հմտությունների զարգացում, ինչպես քաղաքագիտության, այնպես էլ հարակից առարկաների ոլորտներում:
- ստացված արդյունքների մշակում, վերլուծություն և ներկայացում ավարտված հետազոտական նախագծերի տեսքով (հետազոտական զեկույց, զեկույցների թեզիսներ, գիտական հոդվածներ, մագիստրոսական թեզ);
- հետազոտական աշխատանքների մասնագիտական նախագծման հմտությունների զարգացում;
- ժամանակակից քաղաքագիտության արդիական հարցերի շուրջ գիտական քննարկումներ վարելու հմտությունների զարգացում:

Հետազոտական պրակտիկայի իրականացման տեսակը և մեթոդը

Հետազոտական պրակտիկան մշտական է և իրականացվում է ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքի տեսքով՝ գրադարանային հավաքածուի և ինտերնետային ռեսուրսների հետ՝ գիտական աղբյուրների և տեղեկատվության որոնման և համակարգման, ինչպես նաև մագիստրոսական ատենախոսության ընտրված թեմայի վերաբերյալ մատենագիտական ցանկ կազմելու նպատակով: հոդված գրելը; գիտական հետազոտական պրակտիկայի վերաբերյալ զեկույցի պատրաստում և պաշտպանություն:

IX. ՀԵՏԱԳՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Հետազոտական աշխատանքը մասնագետի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի պարտադիր բաժին է: Այն ուղղված է ընդհանուր մշակութային և մասնագիտական կարողությունների զարգացմանը՝ համապատասխան մասնագիտության (ուսուցման ոլորտի) համար Դաշնային պետական կրթական ստանդարտին համապատասխան:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակներն են՝

- գիտական աշխատանք կատարելու համար անհրաժեշտ գրադարանային հավաքածուներից, տեղեկատու և տեղեկատվական տվյալների բազաներից և էմպիրիկ նյութերի այլ աղբյուրներից ակտիվորեն օգտվելու գործնական կարողություն:

- գիտական հետազոտությունների անցկացմանը կամ մշակումների իրականացմանը մասնակցելու գործնական կարողություն;

- հետազոտական սեմինարներում և գիտական կոնֆերանսներում աշխատանքի արդյունքների վերաբերյալ զեկույցներ ներկայացնելու հմտությունների և կարողությունների զարգացում;

- ժամանակակից ծրագրային ապահովման միջոցով գիտական ամսագրերում և զեկույցներում հրապարակման համար նյութեր պատրաստելու ունակություն;

- թեմայի (առաջադրանքի) վերաբերյալ գիտական տեղեկատվություն հավաքելու, մշակելու, վերլուծելու և համակարգելու կարողություն, այդ թվում՝ ինտերնետի օգտագործումը:

- թեմայի կամ դրա բաժնի (փուլի, առաջադրանքի) վերաբերյալ զեկույցներ (հաշվետվության բաժիններ) կազմելու կարողություն:

Հետազոտական աշխատանքը նպատակ ունի պատրաստել մագիստրոսական ծրագրի ուսանողին վերջնական որակավորման աշխատանքի հետազոտական խնդիրները լուծելու համար և պարտադիր է: Մագիստրոսական թեզը տրված (ընտրված) համապատասխան թեմայի վերաբերյալ լիարժեք գիտական ուսումնասիրություն է, որն ուղղված է նոր գիտելիքների ձեռքբերմանը և կիրառմանը: Վերջնական որակավորման աշխատանքը ցույց է տալիս համընդհանուր, ընդհանուր մասնագիտական և մասնագիտական կարողությունների համապարփակ տիրապետումը և հաստատում է շրջանավարտի մասնագիտական պատրաստվածության և որակավորման մակարդակը: Վերջնական որակավորման աշխատանքի թեման պետք է անմիջականորեն կապված լինի մագիստրոսական ուսանողի կրթական ծրագրի պրոֆիլի հետ: Վերջնական որակավորման աշխատանքը կատարվում է տեսական կամ գործնական (կիրառական) խնդիր լուծելու նպատակով, որի արդյունքները հավակնում են գիտական նորույթ լինել և ներկայացնում են տեսական և/կամ գործնական նշանակություն: Աշխատանքի բովանդակությունը պետք է սահմանի հետազոտության արդիականությունը, օբյեկտը, առարկան և վարկածը: Ուսումնասիրություն

պետք է պարունակի գիտական հղման սարքավորումներ և արտացոլի աշխատանքի տրամաբանությունն ու ներքին ամբողջականությունը: Վերջնական որակավորման աշխատանքի անկախ բնույթը ենթադրում է դրա ինքնատիպությունը, բովանդակության և արդյունքների հիմնարար նորությունը, ինչպես նաև նախկինում հայտնի

հասկացությունների/տեսությունների/դրույթների հայեցակարգային նոր ընդհանրացումը: Ասպիրանտի վերջնական որակավորման աշխատանքը առանձնանում է իր հիմնարար բնույթով, թեմայի տեսական մշակման խորությամբ, վարկածի ինքնուրույն ձևակերպմամբ, խորը էմպիրիկ գիտելիքների վրա հենվելով և հետազոտական խնդիրները լուծելու համար մեթոդների լայն շրջանակի կիրառմամբ:

Հետազոտական աշխատանքները կատարվում են 1-ին և 2-րդ կուրսերում՝ 1-ից 3-րդ կիսամյակներում: Միջանկյալ գնահատման ձևը քննությունն է:

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱԾԽԱՏԱՆՔԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

Մագիստրոսական ուսանողների հետազոտական աշխատանքի հետևյալ փուլերն են նախատեսված.

- հետազոտական աշխատանքի պլանավորում, ներառյալ այս ոլորտում հետազոտական աշխատանքի թեմաների հետ ծանոթացումը և հետազոտական թեմայի ընտրությունը:

- հետազոտական աշխատանքների կատարում;
- գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացման պլանի ճշգրտում;
- հետազոտական աշխատանքի վերաբերյալ զեկույցի պատրաստում;
- մագիստրոսական թեզի ներկայացում բաժին;
- ավարտված աշխատանքի հանրային պաշտպանություն:

Կիսամյակի ընթացքում հետազոտական աշխատանքները կատարվում են հետևյալ ձևերով՝

- գիտական ղեկավարի հանձնարարությունների կատարումը;
- մասնակցություն բաժնի կողմից իրականացվող հետազոտական աշխատանքներին;
- մասնակցություն համալսարանում հետազոտական ծրագրերի շրջանակներում իրականացվող հետազոտական նախագծերին:

- մագիստրոսական թեզի շրջանակներում արդիական հարցի վերաբերյալ անկախ հետազոտություն անցկացնելը.

- գիտական կոնֆերանսներում, սեմինարներում, սիմպոզիումներում զեկույցների և ներկայացումների պատրաստում, կյոթ սեղանների և այլ գիտական միջոցառումների մասնակցություն;

- զեկույցների, գիտական հոդվածների թեզիսների պատրաստում և հրապարակում;

- մատենագիտական աշխատանքների կատարում՝ օգտագործելով ժամանակակից տեղեկատվական և հաղորդակցական տեխնոլոգիաներ

Հետազոտական աշխատանքի պլանը կազմվում է հետազոտողի կողմից՝ գիտական ղեկավարի անմիջական ղեկավարությամբ ըստ կիսամյակների: Գիտական ղեկավարի կողմից հաստատումը պետք է լինի կիսամյակի սկզբից մեկ ամիս առաջ (Հավելված 1): Մագիստրոսի գիտահետազոտական աշխատանքի հաշվետվությունը պետք է լինի գիտական ղեկավարի ստորագրությամբ և հաշվետվության բովանդակության հաստատմամբ (Հավելված 2)

Գիտահետազոտական աշխատանքնի գրագետ կատարման համար, ըստ կիսամյակների, առաջադրվում են հետևյալ պահանջները.

I կիսամյակ	II կիսամյակ	III կիսամյակ
Թեմայի ընտրությունը, ուսումնասիրությունը և դրա հաստատումը	Ատենախոսության և մատենագիտության պլանի ճշգրտում և ներկայացում (հետազոտության նպատակի և նպատակների ձևակերպում)	Ատենախոսության հետազոտության թեմայի վերահաստատում (անհրաժեշտության դեպքում պարզաբանողների ներդրում , ճշգրտումներ)
Գիտական ղեկավարի կողմից հաստատված թեզի պլանի առկայությունը նախնական տարբերակով		Գիտական/ մանկավարժական պրակտիկայի անցում
Գիտական ղեկավարի կողմից գրականության և մատենագիտության, հաստատված ցանկը՝ նախնական տարբերակով	Առկայություն և ներկայացում: - մագիստրոսական թեզի (հրապարակված կամ հաստատումներով տպագրության ընդունված) թեմայով հոդվածներ՝ գնահատականներին հավակնող սովորողների համար. "շատ լավ", "Գերազանց"; - հետազոտության թեմայի վերաբերյալ զեկույց գնահատմանը հավակնողների համար: "Լավ", "Բավարար":	Աշխատանքի (40-60%) գրավոր ներկայացում
Համալսարանական/հանրապետության գիտական մագիստրոսական միջոցառումների մասնակցություն (որպես ունկնդիր, կամ խոսնակ)	Մասնակցություն մագիստրոսական թեզի թեմայով համալսարանական / հանրապետական գիտական միջոցառումների աշխատանքներին (գիտաժողովներ, կլոր սեղաններ և այլն) – Որպես ունկնդիր կամ հանդես եկող	Մասնակցություն մագիստրոսական թեզի թեմայով համալսարանական / հանրապետական գիտական միջոցառումների աշխատանքներին (գիտաժողովներ, կլոր սեղաններ և այլն) – Որպես բանախոս

Յուրաքանչյուր մագիստրոսի նշանակվում է գիտական ղեկավար՝ N թվով բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներ, առաջատար գիտական հետազոտությունների ղեկավարներ: Մագիստրատուրայի ուսանողների համար գիտական ղեկավարների նշանակումն իրականացվում է ավարտական բաժնի որոշմամբ մագիստրատուրայում ընդունվելու օրվանից 1 ամսվա ընթացքում:

Մագիստրոսի գիտական ղեկավարը անմիջականորեն վերահսկում է իր գիտական գործունեությունը, համատեղ կազմում է նրա անհատական ծրագիրը, որի հաստատումից հետո ամբիոնը հսկում է դրա իրականացումը մագիստրոսի կողմից տեսական և գիտական պատրաստության բոլոր բաժիններում, այդ թվում՝ վերահսկում է նրա մագիստրոսականատենախոսության պատրաստումը:

Հետազոտական աշխատանքի անհատական պլանի և միջանկյալ արդյունքների քննարկումը կատարվում է ամբիոնում՝ մագիստրոսների գիտական ղեկավարների և ամբիոնի մագիստրոսական ծրագրի ղեկավարի ներգրավմամբ:

Յուրաքանչյուր կիսամյակի վերջում մագիստրոսական ուսանողը հրապարակայնորեն զեկուցում է անհատական պլանի իրականացման արդյունքների մասին՝ հետազոտական աշխատանքների առումով, ՄՀՀԳԻ հանձնաժողովի «Հետազոտություն և զարգացում» առարկայի քննության ժամանակ: Անհատական պլանի և միջանկյալ արդյունքների քննարկումը իրականացվում է ամբիոնում՝ գիտական ղեկավարների, մագիստրանտների և ղեկավարի ամբիոնի մագիստրոսական ծրագրի ներգրավմամբ:

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՁևԸ

Մագիստրոսի կիսամյակի հետազոտական աշխատանքի արդյունքները գրավոր ներկայացվում են հաշվետվության տեսքով (հավելված թիվ 2) և ներկայացվում են գիտական ղեկավարի հաստատմանը քննությունից 10 օրացուցային օր առաջ: Մագիստրոսի հետազոտական աշխատանքի վերաբերյալ զեկույցը, որը ստորագրված է ղեկավարի կողմից (զեկույցի բովանդակությունը հաստատող հավելվածներով), պետք է ներկայացվի և հրապարակային ներկայացվի քննությունից ոչ ուշ, քան հինգ օրացուցային օր առաջ:

«ԱՌԻՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ և ՀԱՍԱՐԱԿԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Ուղղությունը պատրաստման.... ""

" _____ "

Հաստատում եմ:
Ամբիոնի վարիչ _____

ԱՆՀԱՏԱԿԱՆ ՊԼԱՆ ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱԾԽԱՏԱՆՔՆԵՐ

Ուսանող _____
(Անուն / ազգանունը)

Գիտական ղեկավար _____
(Անուն / ազգանունը, գիտական աստիճանը, կոչումը)

Թեմա _____

№ ա/ ձ	Կիսամյակում մագիստրանտի հետազոտական աշխատանքի վերաբերյալ աշխատանքի տեսակները	Կատարման ժամկետ	հաշվետվությ ան Ձև
1-ին կիսամյակ			
1			
2			
2-րդ կիսամյակ			
1			
2			

Գիտական ղեկավար _____
(ստորագրությունը)

Մագիստրանտ _____
(ստորագրությունը)

_____ " _____ թ.
(ամսաթիվը)
" _____ " _____ թ.
(ամսաթիվը)

«ՌՈՒՄ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ և ՀԱՍԱՐԱԿԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Ուղղությունը նախապատրաստման... " "

Հաստատում եմ:
Ամբիոնի վարիչ _____

ՄԱԳԻՍՏՐԱՆՏԻ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ
ԳԻՏԱՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱԾԽԱՏԱՆՔԻ

Ուսանող: _____
_____ ուսումնական տարվա _____ կիսամյակ

Գիտական ղեկավար: _____
(Անուն / ազգանունը, գիտական աստիճանը, կոչումը)

Բաժին I - Հաշվետվությունը մասին կատարման գիտա-հետազոտական աշխատանքի համար կիսամյակ

№	Կիսամյակում մագիստրանտի հետազոտական աշխատանքի վերաբերյալ աշխատանքի տեսակները	Կատարման ժամկետ
1		
2		

Բաժին II - Բովանդակալից հաշվետվություն մասին արդյունքների հետազոտական աշխատանքի համար կիսամյակ

Ծրագրեր: 1.

2.
Մագիստրանտ _____
տ (ստորագրություն)

" " _____ թ.
(ամսաթիվ)

Գիտական ղեկավար _____
(ստորագրություն)

" " _____ թ.
(ամսաթիվ)

